

ЗЕМУНСКИ ГЛАСНИК.

Земунски Гласник излази Недељом у јутру. Цена му је годишња 5 фортинти у банкнотама заједно с поштарином или достављањем у кућу. За предбројнике у Србији стане лист овај дукат цесарски с поштарином. За Босну, Херцеговину и Стару Србију 60 гроша турских, ван турске поштарине, коју предбројници сами имају плаћати.

Број 8.

Предлату на Земунски Гласник прима из Аустрије Сопронова печатња у Земуну, из Београда и унутрашње Србије г. Велимир Валожкић у Београду. Предбројници из Босне, Херцеговине и Старе Србије предброје се у плаћеним писмима код управе вилајетске печатње у Сарајеву. Без новаца никакве се не уважавају у наручбине.

Објасњење о избору црквене скупштине.

Из поузданог извора дознадосмо, да је званично од стране војеног државног министарства преко маџистрата општини црквеној достављено упутство, како се има извршити највиши решкрипт од 10 Августа т. г., који се односи на уређење црквено школских и фондацијоних ствари источно православне српске Митрополије. У томе упутству у точки. 7. стоји објасњење § 16. и 19., који се односи на начин избора скупштинара:

„Што се тиче овог првог избора црквене општине, има постојећа црквена општина извршити ове дужности, које ће код каснијих избора црквене одбор отираваљати. А по наособ има та црквена постојећа општина да зготови ради избора скупштине списак бирача по точки 2. § 16. „“

У нашој вароши имали смо прилике чути, да се извршење највише наредбе различито тумачи. Није нам цел овде потање испитивати, какви разлози, или лични интереси руководе погдеокоје људе, да желе, да би сад први пут при изборима, не строго по гласу закона, него нешто и кроз прете на оне гледати требало, који досад никакве прирезе на црквеношколске потребе плаћали нису, да им се право бирања од општине подели, не судећи да тако поискавање општина не сме извршити, јер је против постојећег закона.

Добродошло нам је дакле ово упутство од стране више власти, јер из њега може сваки, који хоће уверити се, да и први избор црквене скупштине има бити на основу највишег решкрипта. У решкрипту је јасно, да само они могу бити бирача, односно избраници, који порез за издржавање цркве и школе плаћају и недугују за то за последњу годину, по § 13. Високом министарству сигурно је јасан овај параграф, кад о њему не спомиње ништа у свом упутству, и по томе и оно хоће да речени параграф у свој

опширности својој важи и за овај први избор црквене скупштине. Дакле свима онима, који досад никакав порез за потребе црквеношколске плаћали нису, неможе црквена општина право бирача дати, јербо би тај поступак општине противзаконит био. Оволико свима оним који или неће или немогу да протумаче први смисао постојећег закона о изборима општина. *

О преустројењу вар. општинског закона у Граници.

Од М. Ивића.

(Наставак.)

Има ту и других недостатака, који од чести извиру из самих начела, под којих је утицајем закон написан, од чести пак долазе од погрешне стилистике, и ако ови нису важни.

Да се наведеним битним недостатцима општинског закона доскочи и да се независност општине при расправљању општинских ствари прогласи и оживотвори, требало би по нашем мњењу закону на челу поставити пропис: „Свака градска општина је слободна и неодвисна у управљању својих послова, у колико то овим законом ограничено није.“

Конзеквенцији ове основице требало би кроз цели закон строго произвести и утицај маџистрата и других власти на општинску управу тако ограничити, да градоначелник при решавању само судељује, а друге власти осим маџистрата контролу да врше. Што се пак тако званих пренесених послова тиче, то их има маџистрат сам да врши, а варошко заступништво само у толико да има уплива на њих, у колико они додирују општински интерес. Без сваке сумње добро би било, да се такви послови што мање са општинским пословима смешају, јер само на овај начин је могуће независност општинску обезбедити.

У предходећем означено је гледати, с кога мислимо да треба општински закон преустројити. Сад прелазимо на сам закон, и ту нам ваља приметити, да ћемо засад само онај део критично пропатити који о варошком претставништву говори.

Други и трећи параграф реченог закона могао би се с пуним правом избрисати, јер једино о томе говоре, како се вршећа власт у појединим случајевима понашати има. Само ту једну једину примедбу имали би чинити, и то услед прописа у § 2. налазећег се. Са обзиром на постанак комунитета у граници и на закон, који је наређиво, како се дације у тим варошима употребљаваше са обзиром на речени параграф, можемо тврдити, да су сви приходи, ван годишњег паушала, што се држави плаћа, својина општине и располагању њезином подлеже. У тај варошки приход наравно неспадају пристојбине од заоставштина, перцентуали и доходарина, које дације нису постајале, док је комунитетска регулатива важила. Но о овом предмету није сад прилика да говоримо; имаћемо пута у самом општ. већу мњење наше о томе опширно изложити.

К параграфу 5. имамо приметити да је установа „грађанин“ сама по себи постала излишна и смешна, јер друштвени одношаји садашности изискују сасвим друго мерило и друго уважавање чина појединих држављана, већ што се у овом нашем закону зактева. А ретко се у граници питало, кад је који то одличје тражио, шта је он корисног по варош или домовину радио. Ту се више назило, да ли је он скромног и понизног понашања био, и оно точно и послушно вршио што му је овај или онај, ма и најмањи чиновник заповедио. Ту заоставштину средњег века требало би из општинског закона избрисати.

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ВЕСТИ.

Земун. Са претстојећим избором чланова за црквену општину наши се суграђани од неколико дана живо занимају, особито одкад је изишла објава са списком оних, који могу бити по закону изабрани. Ми се томе радујемо као добром звуку саучешћа са општим стварима. Но још милије би нам било, кад би неки људи мање страсти показали при дискусији, и кад неби по јавним местима нападали на личности с тога, што им нису нека определења закона по вољи.

Из данашњег додатка нашега листа види се, која лица могу бити изабрана за скупштинаре. Има њих само 410, а по броју православних становника било би их бар још пола толико, да нису заостали са дацијом још од лањске године. Жалити се морамо тој појави, што показује, да је економно стање извесне класе људи јако поремећено. Лањска 1867. година беше за сваког мање више добра, па ипак је толико њих заостало са испуњавањем своје дужности. А како би било да је лане рђава година била?

У недељу 15. о. м. г. Градоначелник позвао је чланове црквене општине на поверљив разговор. Они се искупише око 11 сахата у дворану маџистратску, где их је дочекао и г. Генерал, који изјави жељу да је рад чути, шта је руководило одбор при својој раду. Г. др. Радојчић разложио му је укратко, шта је одбор руководило. На то рече г. Генерал, да је синоћ телеграфисо у Варадин, Карловце и Панчево, да се извести како тамо радише. У Буковцу није се још ништа предузимало, у Карловци пак тумачише закон онако исто као и овде, т. ј. искључише све оне, који неплаћаху општински прирез и свештенички бир. А у Панчеву пустише све православне да бирају. Прочитавши те одговоре, споменуо је г. Генерал ту разлику, што му разјаснише да у Панчеву не постоји црквено-општински прирез нити бир, почем се тамо црквене и школске потребе намирују приходима од општинских добара. На то ће рећи г. Генерал, да његова намера није уплећати се у избор чланова за црквену општину, и препоручује одборницима, да само по закону поступају, необзирући се на личности.

Обећали смо читаоцима, да ћемо донети опширно извешће о седници црквене општине од 11. о. м. Жао

нам је, што обећање наше са свим не можемо да испунихмо, а то из разних узрока. Што је главно, о томе говори овај допис, који у изводу саопштавамо.

„Рекли смо да је то била бурна скупштина, јер одмах, пошто је прочитано извешће рада одборовог, устао је г. Пајић и вичући рече, да то није право, да се царски официри и чиновници искључују од права бирања, јер они ма да не плаћаше до сад у новцу порез, они крв своју за веру нашу проливаше, као што је и он своју крв за веру (за коју?) проливао, и својом седом главом заклео се да ће се на конзисторију обратити и да ће добити право, и навађаше даље § 6., по ком би по његовом мњењу сви били бирачи.

После њега устаде г. парох Савић и правдајући одборово закључење рече на послетку, да је и он у одбору био за то, да они засад не могу бити бирачи, који досад нису плаћали у име општинског приреза и свештеничког бира; но сада кад је чуо разлагање г. Пајића и чујући за § 6., за који рече, да није досад за њега знао, сад се и он слаже са г. Пајићем.

Г. Пајићу ваљано је одговорио г. др. Радојчић, који је у подужем говору разложио основе, на којима почива закључење одборово. На послетку рече, да је одбор само по закону радио, а да није личности пред очима имао. За себе рече, да неће никада у оном телу седити, где се против закона буде радило.

У том смислу је говорио и г. др. Миланковић тумачећи разлику између §§ 6. и 13. На то ће г.г. Пајић, Коста А. Петровић и Јован Пециковић у један мах рећи: § 13. још нема важности, што је г. А. Д. Јовановић побијао с мало речи, питавши, где је ту доследности, кад се за § 6. каже да има важности, а за § 13. да нема, а оба параграфа у једном истом су закону? Овом приликом рече г. Коста А. Петровић, како одбор није коректно радио, што је за мерило узео општински прирез, јер отуд се не плаћају, рече, општински учитељи већ из провентенфонда. Томе су се сви присутвујући с пуним правом јако зачудили, знајући, да он као први варошки представник сваког месеца потписује дозволу, да учитељи могу плату из општинске касе подићи, па ипак да не зна одкуд се они плаћају!

Још једном покушаваше неки да продру са предлогом Пајићевим, но беху са добрим разлозима побијени. Г. Пајић предлагаше свеједнако, да

се конзисторији пише, да ова закон разјасни. Други му рекоше, да би то за нашу општину срамота било, да питамо за оно, што је јасно.

У тим се поче већ прекорједа говорити и викати и кад неко-напомену, да нетреба викати, г. А. Д. Јовановић окрене се Пајићу и рече му: Ви сте узрок овом нереду; ви сте почели викати. На то ће и други рећи: овај је перед смишљен, како се неби могло ништа закључити. Г. К. Петровић, кројач, окрене се Пајићу и рече му: „Господине, то је срамота, ви што год сте данас говорили, то сте све са још неколико сковали у бирцузу. Зар вас није срамота, да правите раздор.“ Пајић му одговори: „Срби и треба да раде договорно“, а г. К. Петровић му рече: „Треба, али не при вину, као што ви радите.“ Чујући Пајић ове речи, за добро нађе уклонити се из скупштине, рекавши да неће сутра доћи.

Сутра дан онет искупи се скупштина. На њу не дође Пајић и К. А. Петровић. Почело се опет о раду одборовом говорити и г.г. Илкић и Пециковић опет предлагаше Пајићев предлог, и осим њих двојице једногласно усвоји се рад одборов.“ (Закључак ове скупштине штампан је у прошлом броју нашег листа, у земунском допису. У.)

(Општинско веће 9. Децембра. Наставак.)

Кад је писмо г. Ивића прочитано, наступи кроз неколико тренутака тишина у дворани, коју прекине г. Генерал рекавши, да му буде допуштено, да он најпре коју провбори о тој ствари. Уверивам вас, рече, господо, да нисам ни најмање знао за ту изјаву, која је као што видим, и вас изненадила, те се узвезд тога општинари не налазе у оном душевном расположењу, у коме треба да су, ако се хоће ствар мирно и безпристрасно извидити. Ја предлагам, вели, да се наименује један одбор од три лица. Ови нека испитају тужбу г. Ивића темељно и по савести, па после нека чине предлог општини, која ће решити, или да се да г. Ивићу сатисфакција, или да се прече на дневни ред. Још рече г. Генерал, да је г. Ивић доста заслужан по општину, а што га неки мрве, томе ће бити од чести узрок његов новинарски рад. Вративши се на избор одборника, рече г. Генерал, да он за једнога г. А. Д. Јовановића препоручује.

На то рече г. Пајић, да је г. Генерал од свију поштован, за то ће сви пристати на његов предлог, само би он жељно, да се уместо три изберу четири особе од сваке странке по две. Јер је то, вели, партијачна размирица, која загрева да су обе странке у одбору заступљене. „Кад би само четврт часа смео говорити, све би ја то, што је год написао у том писму, темељно опровргнуо. Но кад то не могу, то бирам у одбор од моје стране г. пароха Савића.“

Госп. парох Савић нехтеде да се тога приликом, што је г. Генерал констатовао, кад је г. Пајић приметио, да тај одбор треба да је шидстерит, у који свака странка бира своје људе. На предлог г. Волфа, да сво заступништво бира те одборнике, почем се ствар односи на цело општинско веће, присташе сви на се предузе избор цедуљама. Већину гласова је имао г.г. А. Д. Јовановић, Вуђић Трешчик и Марковић.

Кад се дознао резултат гласања рече г. Пајић, да му није за тим стало, ма били изабрани чланови сви његови противници. Он се ничега не боји, зна шта ће да ради код дотичног места. На овај изрек г. Пајића нико се није обаврео, већ г. Ђенерал рече, да је задаћа одборава, пошто себи председника свога набере, та, да извиди ствар, и резултат испитивања нека поднесе општинском већу, које ће решити о томе.

Господин Градоначелник јавља, да је г. Ђорђе Вујић из Осика 50 форината поклонно нашој болници, што је учинио и г. капелан Димитрије Руварац са 10 форината. Решено је, да се захвалност општине овој господи запише у протокол.

Г. Каљман Херц и Саламон Билиц два рођена Земунца, беху године 1857. одавде удаљени с тога што су се оженили, а то природно право не имаше они, почем не беху најстарији синови у оца, који по тадашњем закону само то могуће чинити. Јер тада је био број настањених јеврејских фамилија у Земуну ограничен. Услед нове законске наредбе то је претрестало, и речена два човека траже се, да се могу вратити и за овдашње примљени бити.

Саслушавши ово рече најпре г. А. Д. Јовановић, да треба да се прослоци приме за Земунце. На то ће питати г. Орсељ, да ли ће се они примити као нови становници или као чланови општине. То је начелно питање већ и са финансијског гледишта, које ваља и за друге случајеве решити. Г. Пајић рече, да треба да се траже за овдашње, па ако имају одуцета и изетка могу бити примљени. Општина г. Трешчик рече, да није нужно, да се они тек приме за овдашње, кад су по себи Земунци. То се мњење побије са више страна, и почем г. варошки Управитељ проише речених особа прочита, реши се, да се они приме за овдашње као и остали странци.

У варошкој болници нужно је, да се неке исправке предузму. Ту и дрва за фурнире више се потребује, него што је набављено. Госп. Градоначелник рече, да је сад благо време, па није нужно да се много ложи. Но исправке су нужне, особито ваља да се кревети оправе. Па нужно је и то да се болничка кућа као и остале општинске зграде обезбеде од ватре.

Г. варошки претставник Петровић рече, да је већ закључено, да се асигурира, и почем је неко приметно да је премија нижа, кад се на више година асигурира, то се закључи, да се то чини са свима варошким зградама на суму од 4000 форината.

Сад беху на реду мањважни предмети, као што је релација о новом шмрку, о уговору с касапима, а један сиромаш моли, да му се за идућу годину опрости општински прирез. Све се то реши по мајстратском предлогу без велике дебате.

Но она је живља постала, кад се поведе реч о чистињу сокака и осветлењу варошких фењера, о којима ваља се старати, почем с концем године престаје обавезаност подузимаца. Г. Градоначелник рече, да пламен варошких фењера није довољно јак. Треба да је 13 линија, уместо 11, које је величине садашњи пламен. Па ни конструкција чини му се, да није добра. Мало је зиме, рече, и 7 часова, што фењери гору; и ту треба бар сахат два додати.

И г. први варошки претставник К. Петровић је тог мњења, да се варошком осветлењу већа важна покљони. Јер од осветлења вароши зависи сигурност личности и имања, много више, него од ноћне страже. За то ће нужно бити, да се више фењера намести по улицама.

На примедбу г. Градоначелника рече г. Ђенерал, да кад петролајских лампи више зависи од доброг намештења лампи него од конструкције. Он мисли, да је сходно, кад би варошко заступништво опуномоћило мајстрат, да овај нареди проба. Покушајима најбоље се пронађе, шта је добро. То неће ни великог трошка стати. Ваљда ће садашњи предузимач још месец два под досадашњим

условом осветљавати, док општина не извиди, како ће ту ствар решити.

„Ја ћу о свом трошку да чиним те проба са мојим фењером, што ми је на кући, рече општина г. Трешчик. Општина нека нареди комисију, која ће извидити. У мене су равне конструкције лампи, па ћемо ону увести, која најбоље цели одговара.“

Ова се понуда прима са захваљношћу, и наређено је, да се комисија састоји из општинара г. Пециковића и вар. претставника Петровића. Том приликом рече, општина г. Вајзерт, да у горњој рекавши има само четири фењера, од којих само два гору, а друга два не, јер су им стубови иструљени. Он је то више пута јавио, но увек без успеха.

„Чија ли је дужност о томе бригу да води?“ питаће г. Ђенерал. Г. Вајзерт слегне с раменима рекавши да је за то власти јавио. „Знам, знам, рече г. Ђенерал оштро, код кога је кривица.“

Дебата о чистињу улица била је жестока, јер мњење о том предмету врло је подељено. Реферат иште дражбу и услове уговора, или да општина закључи други начин. Први започне дебат варошки претставник г. Ст. Марковић. Оштро и решавачки рече, да није начин узрок досадашњим недостацима, него што нико не надгледа. Само добру контролу, па ће добро бити. Треба подумача по кеси па ће испунити своју обавезаност. Та то је, рече, овде одавно закључено, но шта хасни закључити, кад закључке нико не извршује. Закључено беше општином и то, да г. мајстратски саветник Петровић и говорник имају контролу над чистачем улице. Ја тада, рече, био сам у Пешти, и читао сам закључак у „Гласнику“ чекајући да ће ми се то званичним путем на знање дати. Узалудно беше ми чекање, јер дан данашњи ми речени општински закључак није достављен. Тако бива скоро са свима нашим закључцима, за то кривим власт, особито старешину.“

Општина г. Јован Д. Јовановић тог је мњења, да се о трошку вароши само три наше пијаце чисте, сокаке пак не! сваки гавда пред својом кућом чисти. То мњење већином општинара побије се. Г. Трешчик вели, да би тако још већих неприлика било, и ако би се претпостављало, да ће сваки уредно чистити пред својом кућом, што увек неће. Па је негодно и то, да ће један у 8 сахата други у 10, трећи у 12 н. п. чистити, тако би ваздан облаци од прашине испунили ваздух. Та иранина је, рече г. Коста А. Петровић, већа неприлика него сами нечисти сокаци.

(Свршиће се.)

— Из суседног Баната добили смо овај допис: „Љубав к народности све се већма и већма буди. Дух просветни шири се, а са овим свест код свију појединих грана народности. Досад су она племена, која су забачена међу туђе језике, али од једне вере, приљубљивали се к истим туђинцима а на једнокрвну, по језику браћу своју, мрзили су. Заданути духом народности, народи у новије време, не одбацују се своје вере: али почињу приближивати се и својој браћи по језику, остављајући сваком своју веру у подпуној части. Можда ће читајућем свету страпо бити, чујући да у појединим честима Баната неки део Хрвата живе. Има их по Банату расејаних, али је жалост што су се многе породице, где су год са странцима помешане биле, у туђ народ прелиле. Сада су и хрватска ова наша браћа

духом пренула, и почињу против поплаве туђинства, дижући школе у свом језику, осигуравати се, и браћи својој српској ближити се. У панчевачкој пуковњији већ постоји једна школа хрватска у селу Старчеву. Од скоро су дали и глогоњски Хрвати, једва 300 душа јаки, молбу за школу у свом језику. Нека то учине и Хрвати перлезски, опавачки, борчански, панчевачки, хомољички, плочицки и ковински, пак ћемо имати до 10 хрватских школа у овој поковњи.“

Б.

— Из Београда нам пише наш дописник ово: Ево вам шаљем још једно писмо о уставној комисији, па и то — последње. Она је завршила свој рад. Сваки се диви, да је то нешто на брзо свршено. Тако после оне седнице, где се говорило о скупштини и хоће ли бити два дома, што је примљено и о чему сам вам писао, говорено је још и ко да дође у горњи дом, могу ли бити чиновници исабрани, за које се комисија изјавила да могу, осим полицајних. Била је још и једна седница, где је претресено питање и о одговорности министара и о слободној штампи. Комисија рече, да треба и једно и друго. Обоје су врло важна и велика питања, и чудно је, да се то тако брзо прешло. Међу тим ако је влада хтела, да само чује мишлење и вољу народну, она је постига цел и сад остаје на њој да пројект о томе поднесе скупштини, и пројект, који ће бити удешен једино према потреби и народу забацијући сваке друге обзире. Што није у одбору довољно расветљено, то се може и сада путем штампе, па тако да дођу народни заступници на скупштину о свему довољно обавешћени и упућени. А да томе неће сметати још за неко време постојећа цензура, томе се можемо надати, јер кад сама влада хоће да одговара народу за своја дела, и да даде слободу исказивања мисли, онда је заиста са свим резумљиво, да неће стати томе на пут, јер тако би изгледала цензура, као човек, који види, да ће умрети, па хоће да још то време по вољи проживи и ради свашта. И тако јуче у Среду у 11 сахата састадоше се одборници још један пут у дворани где и намесници дођоше и својом беседом заврше радњу одборску. Захвалише одборницима на помоћи и искреноме савету и опет изјавише, да ће се својски старати за напредак народни, који мисле помоћу народа самога постићи. Одборници се одавде с узвицима: Живео кнез

Милан! Живили Намесници и разиђу се. Данас сутра отићи ће они својим кућама с надом, да ће бити права плода од њихова саветовања, као што је и сама ствар, о којој већаху права потреба и дај боже, да видимо на првој којој скупштини и остварену ту наду!

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Беч, 21. Децембра. (Телеграм.) Банатска шеница у Бечу: 86/87-фунт. 4.65; у Буру: мориска 86 $\frac{1}{2}$ /89-фунт. 4.55, 87-фунт. 4.70, бачка шеница 84/89-фунт. 4.18—20, словачка 87/89-фунт. 4.70. Раж у Бечу 81-фунт. 3.60. Јечам у Бечу: словачки 72-фунт. 3.50, шопронски 71-фунт. 3.12. Зоб (Транзито) 45-фунт. 1.88, 52-фунт. 2.25. Промета у шеници беше 35.000 мерава.

Стање воде Саве.

Код Земуна:

У Четвртак 19. Децембра: 8 ст. 4 пал. над нул. Суво.
„ Петак 20. Децембра: 8 ст. 10 пал. над нул. Кишов.
„ Суботу 21. Децембра: 9 ст. 6 пал. над нул. Суво.

Код Митровице:

У Четвртак 19. Децембра: 11 ст. 4 пал. над нул. Суво.
„ Петак 20. Децембра: 11 ст. 7 пал. над нул. Кишов.
„ Суботу 21. Децембра: 11 ст. 7 пал. над нул. Магл.

Код Сиска:

У Четвртак 19. Децембра: 18 ст. 9 пал. над нул. Киш.
„ Петак 20. Децембра: 17 ст. 6 пал. над нул. Магл.
„ Суботу 21. Децембра: 16 ст. 7 пал. над нул. Магл.

Земун. Извештај обрта земунске штедионице месеца Децембра.

Примање.

Пређашња готовина благајне . . .	ф.	6604.85
Равни улови	„	13407.50
Уплаћени зајмови	„	234.50
Уплаћени зајмови на залоге дати	„	522.—
Уплаћене менице	„	4850.—
Камате од зајмова	„	159.42
Камате од зајмова на залоге	„	6.09
Камате од меница	„	18.75
Доходак од штампарских ствари	„	6.75
Провизија и писарина	„	28.84
Камате од касније уплаћене готовине	„	—10
Непосредна штемпларина	„	—45
Ванредни зајмови	„	100.—
Свега	ф.	25939.25

Давање.

На уложнике повраћено	ф.	4508.17
Камате од уложених капитала	„	91.20
Дати зајмови	„	1855.—
Дати зајмови на залоге	„	392.—
Ескомт менице	„	1250.—
Равни трошкови	„	120.89
Плата званичницима	„	116.69
Непосредна штемпларина	„	4.30
Награде	„	58.—
Готовина благајне	„	17543.—
Свега	ф.	25939.25

Земун. Ове прошле недеље прођоше четири натоварене просте лађе Савоушке за Сисак. Лађа Косте Барака са 5000 мерава шенице; лађа М. Могуа са 7442 мерава жита; лађа Косте Вученића са 2000 мерава шеници и 3000 мерава кукуруза;

лађа Радојчевића са 1500 мерава шенице, 2000 мерава зоби и 4500 мерава кукуруза.

Земун. (Званично.) Варадинска региментска власт службено даје на знање, да ће се 17. Фебруара 1869. у 10 часова пре подне у региментској канцеларији у Митровици држати дражба ради шумских делова у Хртковачкој кумпанији, познате под именом Кутић и Бокшина, као и бокшински забран. Те шумске делове може сваки купити, који је граничар или хоће да постане такав. При лицидацији примају се и писмене понуде, за сваки део поособно.

Шумски део Кутић има 115 јутара и 1009 кв. хвати простора, и земља је плодовита. Процењено је ланац на 20 форината.

Шумски део Бокшина има простора од 245 јутара и 983 кв. хвата, а процењен је заједно са ограничењеним Бокшанским забраном на 10 форината од јутра.

Београд, 21. Децембра. (о. д.) Осим бакалске све су дућанске радње слабе, па и само брашнарска, и ако је ове недеље много брашна из Србије довежено. Слабо има сада на овдашњој пијаци и страних купаца. То исто могу казати и за житну радњу, која се ове недеље састојала, што је два терета продато, и што је за местну потребу нешто зоби и јечма по 60 гроша купљено. Жита доста има у шпекуманата, али промета са том робом нема никаквог па с тога могу вам само за номиналну цену жити јавити: 66—68, а кукурузу 48 гр. 100 ока.

О радњи са продуктима ове седмице јављам, да се јареће и козије коже јако траже, а највише од продукта има на пијаци овчијих кожа и лоја. Цена вуни праној је 12 гр.; овчијим кожама саланским 26, сељачким 23—24 гр.; козијим 24—25, саланским 28—29, сељачким 22 гр., јагњешим 18; јарешим 21; кавлацима 13—14 гр. пар. — Масти је цена 6 $\frac{3}{4}$ —7, лоју 7 $\frac{3}{4}$ —8, цеђеном меду 3, нецеђеном 3 $\frac{1}{2}$, воску 27, орасима 1, шишарки 2 $\frac{1}{2}$ гроша ока. Товар шљива по 110 гроша, а аков вина по квалитету 60—96, ракија пак 10-градска 44—46 гроша аков. — Дошла је прва партија зечије коже, и продаје се по 5 гроша пар.

Како хрђаво стојимо са транспортним средствима види се отуда, што је ту скоро један трговац, који у Обреновцу товари шлеп за Сегедин са шлиперима за жељезницу, морао довести из Земуна кочијаше,

да вуку шлипере из шуме на обалу. Кад већ о подвозу говорим, да вам јавим и за то, да је дошао овамо опуномоћник једне пештанске куће и да две енглеске лађе купи. Полакомио се на јефтину цену, кад је чуо да једна лађа више не кошта од 6000 форината у сребру. Али те лађе и нису за реморкере, јер су дугачке 30 хвата, а само два хвата широке, дакле су кратке осовине за тело реморкера. Чујем да ће исти трговац довести вештаке, да виде, како би се могле осовине продужити.

Још који дан, па нова година наступа, а за нову ђумручку тарифу још се незна, кад ће у живот ступити. Где запиње? И у уставној комисији надасмо се, да ће реформе нужне по трговину у претрес доћи. Све што вам званичнога јавити могу је то, да ће ердељска со одсад уместо друге, прву класу регал плаћати.

Једна је еврејска кућа, која је јако радила са продуктима пала ово дана. Говори се, да пасивна сума износи 92.000 форината. И нашу је пијаци прилично закачио, но знатно и једну земунску кућу.

Шабац, 14. Децембра. Код приличног довоза, који смо прошле а и ове недеље имали, па и зато, што су цене како у Пешти тако и у Сиску натраг удариле, тако је и код нас цена храни за два до три гроша попустила. Куповало се шенице по 60—62, јечам 54—55, зоб 53—54 гроша сто ока. Сувих шљива још неколико мањих партија имаде, за које се товар 100—130 гроша тражи. Једна партија врло добрих лањских шљива продата је по 80 гр. товар!

За друго што немам вам јавити, осим, што ће се овде да заведе певачка задруга. Наш честити владика Мојсеј око тога жива настојава. Са овим нашим црквеним достојанствеником са свим имамо узрока хвалити се, јер је то архијереј баш као што ваља.

Седмични преглед курса на бечкој берзи.

	16.	17.	18.	19.	20.	21.
	Децембра.					
Дукат цесарски	5.69 $\frac{1}{2}$	5.68	5.69	5.68 $\frac{1}{2}$	—	5.66 $\frac{1}{2}$
Сребро	117.75	117.75	117.65	117.50	—	116.75
5% металици	58.50	58.75	58.89	59.—	—	59.90
Ови с кам. мај—новем	59.40	59.70	59.50	59.50	—	60.60
5% народни зајам	64.—	64.10	64.—	64.15	—	68.10
Акције народне банке	657.—	663.—	669.—	672.—	—	677.—
„ кред. завода	240.50	242.60	243.10	245.80	—	250.30
Ловови 1860. године	90.50	91.30	91.40	92.80	—	93.80
Лондон	119.70	119.40	119.40	119.90	—	118.85

Пловидба местне лађе до 21. Јанура.

Из Земуна у Београд, у 8 сахата у јутру.
Из Београда у Земун, у 8 и по сахата у јутру.
Из Земуна у Београд и Панчево, у 9 сахата у јутру.
Из Панчева у Београд и Земун, у 12 сахата у подне.
Из Земуна у Београд, у 3 сахата после подне.
Из Београда у Земун, у 3 и по сахата после подне.

ОПШТА РУБРИКА.

Уредништво не одговара за чланке, који се печатају под овом рубриком.

(Припослато.)

21. Новембра о. г. местна лађа уместо да се крене у 9 часова, она је тек пошла за Београд и Панчево у пол 12 часова, да је због магле. И ако се с тога доста закаснила, она је ипак морала да повуче шлеп до Београда. Приспевши ту, пустише београдске путнике из лађе, која се по томе отиснула са скеме и чекала донде, док се лађе за Базијаш и Шабач не опремише, па тек кад то свршише, могла се местна лађа примакнути скеми, да прими робу. Међу тим чујемо, да ће ова лађа и за Панчево да поведе шлеп. Сви смо путници против тога протествовали код госп. београдског агента, премда без успеха, јер он рече, истина, учтиво и смешки се: „По часа више или мање; ја морам да извршјем заповест главне агенције.“ И доиста, шлеп повлачисмо до Панчева, где смо око три часа после подне приспели. Том приликом поваше ме сапутници моји, да како због ове, тако и због других непринадљности при местној пловидби предам тужбу дирекцији, а то беше повод моме отвореном писму.

На ово моје отворено писмо у „Зем. Гласнику“ бр. 5. одговорила је главна агенција у истом листу од 8. (20.) Децембра покушавајући правдати се пред публиком, али још више пред дирекцијом. Она ту употребљава речи, које ми дају повода, да ово одговорим.

Главна агенција имала је доброту рећи, да се ја публици уопште намећем за заступника, као и то, да су ми у обзиру на местну пловидбу појмови о истој не основани. Те љевине мисли она различава још у разном виду, и мени се чини, да би мање у очи пало кад би рекла, да сам мојим отвореним писмом самој пловидби сметњу проузроковао. То би бар приличило оном, што је рекла.

Али она показује још и ту наклоност, што је рекла да је увек готова, и од мене да прима тужбе; па ако су основане, да ће настојати, да се узвоци одмах уклоне. Услед ове изјаве немам шта пречега, већ да доставим њојзи, али уједно и публици следеће до знања, и то с тога, да јој неби тешко било са празним обећањима сиграти се.

1. Новембра 1866. године писао сам:

„Сл. главна агенција! Вашим пловним редом местног пароброда поступа се са публиком као што поступа мађија са папсторком. То ми даде повода узети себи овим слободу, да Вас учтиво запитам у име многих овдашњих и панчевачких трговаца, да ли то бива по пропису ваше славне дирекције и по постојећем пловном реду, што уместо у 9 часова у јутру да се кренемо за Београд и Панчево, местна лађа нас вози од једне скеме до друге, да гледамо ваља како се задоцњени шлепови товаре, те за кратки пут до Београда сахат и по устребамо. То се данас, а за кратко време већ трећи пут догодило. Каква је штета по нас трговце од те самовољне и необзирне се тарифе о томе ћу, како ваше поштовано писмо примим, дирекцији, и ако је од потребе из свију сила и по винуна говорити.“

На то добио сам одмах други дан овај одговор: „Главна агенција налази да је ваша тужба што ју упустисте њојзи поштованим вашим писмом од 1. Новембра о. г., са свим основана, па је услед тога одмах издала друштвеној спедицији наредбу, да ова бригу води, да се местна лађа точно опрема у време тарифом опредељено. Што се пак реморкирања празних или патоварених шлепова тиче, то се избегавати не може; али и у том ће обзиру наредити, да по могућности ово са последњом пловидбом бива.

С поштовањем

Цехмајег р.“

Да не питам, да ли је за то време одкад је то писмо издато, тарифа измењена; али то хоћу да тврдим да самовољна тарифа у пуној мери још једнако постоји, тако, да се за кратки пут до Београда врло често више од сахата и по устреба. Услед тога путник, који само четврт часа у Панчево посла има, па би га по постојећој тарифи и вршити могао, тек други дан се вратити може.

Ја често путујем на друштвеним паробродима на све стране имам дакле право, све недостатке при пловидби на јавности износити, а не морам да дупам главу с тога, да ли је друштво код једног или другог пута налазило свој рачун или није. Моје умерено закретање је то да главна агенција мање обећава, и да не ради више, него што јој је од дирекције наложено.

У Земуну. 11. Децембра 1866.

Коста Поповић.

(Енгесендет.)

Am 3. d. M. konnte das Lokalschiff wegen anhaltendem Nebel anstatt um 9, nicht vor $\frac{1}{2}$ 12 Uhr nach Belgrad und Pancsova wegfahren, und, obwohl diese Verspätung gewiß nicht unbedeutend war, mußte dasselbe noch einen Schlepper nach Belgrad mitnehmen; dort angelangt, stiegen die Passagiere aus, das Lokalschiff aber mußte sich zurückziehen, und so lange warten, bis nicht die andern Schiffe für Bastasch und Schabaz abgefertigt waren, dann erst kamen wir — die nach Pancsova eilten — mit dem Lokalschiffe wieder zum Stege. Während der Waaren-einladung hieß es, daß wir auch für Pancsova einen Schlepper bekommen werden, gegen welches Vorgehen wir alle Passagiere beim Belgrader Herrn Agenten protestirten, zur Antwort aber bekamen, wohl höchst manierlich und mit einer lächelnden Mine: „Halbe Stunde auf oder ab, ich muß die Ordre der Hauptagentie befolgen.“ Es ist somit auch remorquirt worden, und wir kamen gegen 3 Uhr Nachmittags nach Pancsova an. Meine Reisegefährten forderten mich auf, sowohl diese als auch alle Unzukömmlichkeiten bei der Lokalfahrt der Direktion anzuzeigen, u. dies war die Veranlassung, daß ich mein offenes Schreiben ergehen ließ.

Auf mein diesfalliges offenes Schreiben im „Zemunski Glasnik“ Nr. 5 versuchte sich nun die hiesige Hauptagentie der Donau-Dampfschiffahrt-Gesellschaft wieder im „Zemunski Glasnik“ No. 6 vom 8 (20) Dezember l. J. hinsichtlich der Lokalfahrts-Anordnung beim Publikum, mehr aber bei der Direktion zu rechtfertigen, und entwickelte in Folge dessen eine Sprache, auf die folgendes zu erwiedern ich mich veranlaßt sehe.

Die Hauptagentie bezieht die Freundlichkeit zu sagen, daß ich mich dem Publikum als Vertreter im Allgemeinen aufdränge, und daß meine Auffassung bezüglich der Lokalfahrt ganz irrig wäre; bahirt weiterhin ihre Muthmaßungen und Auseinandersetzungen in derart verschiedenen Variationen, daß ich es weniger auffallend gefunden hätte, wenn sie (Hauptagentie) gesagt haben würde, daß mein offenes Schreiben in der Lokalfahrt eine Störung verursachte, da dies zu dem Gesagten vollkommen gepaßt hätte.

Die Hauptagentie bezieht aber auch die Freundlichkeit zu erklären, daß sie bereit wäre, auch von mir Beschwerden entgegen zu nehmen, und wenn sie begründet sind, deren schleunigste Abhilfe zu veranlassen; ich habe daher nichts Eiligeres zu thun, als folgendes ihr, aber auch der Oeffentlichkeit, aus dem Grunde zu überlassen, damit es ihr nicht schwer fällt, — mit leeren Versprechungen nicht mehr spielen zu können. —

Am 13. November 1866 schrieb ich: „Löbl. Hauptagentie! Die stiefmütterliche Behandlung, welche dem Publikum durch Ihre Lo-

kalfahrt-Eintheilung zugewendet wird, veranlaßt mich zur gegenwärtigen Freiheit, im Namen vieler Kaufleute von hier, Pancsova und Belgrad an Sie die ergebenste Anfrage zu stellen, ob es denn von Ihrer löbl. Direktion vorgeschrieben und Ihrem Tarife entsprechend sei, daß wir anstatt um 9 Uhr Morgens von hier für Belgrad und Pancsova wegfahren, vorerst von einem Stege zum andern Lokalfahren gehen, den versäumten Schleppladungen beiwohnen, und die kurze Fahrt nur bis Belgrad nicht in $1\frac{1}{2}$ Stunden zurücklegen können, wie dies heute, und in dieser kurzen Zeit zum dritten Male geschah — Welche Nachtheile dieser rücksichtslose Willkürlichkeitstaris für uns Kaufleute mit sich bringen kann, werde ich nach Empfang Ihrer sehr werthen Antwort die löbl. Direktion, im äußersten Falle mit vereinten Kräften durch Zeitungen, aufklären.“

Und mit folgender Antwort wurde ich hierauf beehrt:

14. November 1866.

„Die Hauptagentie findet die Beschwerde, welche Sie mit Ihrem Werthen vom 13. d. hieher richteten, vollkommen gerechtfertiget, und ertheilte sogleich an die gesellschaftliche Expedition den Auftrag dafür zu sorgen, daß das Lokalschiff präcise zur tarifmäßigen Zeit abgefertiget werde. Was die Remorquirung von leeren oder beladenen Schleppern anbelangt, so ist dieser Dienst unvermeidlich; aber auch in dieser Beziehung wird veranlaßt werden, daß diese Remorquirungen möglichst mit der letzten Fahrt stattfinden sollen. Achtungsvoll
Zechmeister.“

Die Frage, ob seit dem Empfang dieses Schreibens eine Tarifänderung veröffentlicht wurde, soll dahin gestellt sein — daß aber der Willkürlichkeitstaris im vollsten Maße noch immer besteht, so zwar, daß wir nun die kurze Strecke bis Belgrad recht häufig auch in $1\frac{1}{2}$ Stunden nicht zurücklegen, und daß in Folge dessen, wenn ein Passagier in Pancsova $\frac{1}{4}$ Stunde zu thun, wozu er nach dem bestehenden Tarife hinlänglich Zeit hätte, nur den andern Tag zurückkehren kann, daß soll von mir bestätigt sein.

Ich fahre fleißig mit den Dampfern der Donau-Dampfschiffahrt-Gesellschaft nach allen Richtungen, mir steht daher das Recht zu, alle Unzukömmlichkeiten bei den Fahrten auch öffentlich zu rügen, ohne mir den Kopf zerbrecen zu müssen, ob die Gesellschaft bei dieser oder jener Fahrt ihre Rechnung gefunden hat oder nicht. Mein billiges Verlangen daher an die Hauptagentie gerichtet, wäre, sie soll lieber weniger versprechen, und auch nicht mehr thun, als ihr von der Direktion vorgeschrieben wird.

Semlin, 23. Dezember 1866.

Constantin Poppovits.

(Припослато.)

Позват од својих пријатеља, да у овом листу одговорим „једном господину“, који безносен будући, по бирцави само друге људе оговара и грди, па у ово последње време и на моју особу почео нападати, одговарам им: да би ја испод свог достојинства држао, упустили се у полемику „о избору српске православне општине“ са оним човеком, који је отрпао, да му пре четир године у јавној седници црквене општине један општинар, пред њима онолико у очи рече да је он Србин мухамеданске вере.

Дотле дакле, докле тај „господин“ јавно и то темељно неопровргне, оно што му онај општинар у очи рече, докле се немогу никако с њиме упустили у полемику „о избору српске православне општине.“

У Земуну 20. Децембра.

Један члан цркв. општине.

Руна на рукаву.

(По Чоке-у)

Пут кроз Европу.

С двадесет и шест талира предузме Миливој своје путовање кроз целу Европу; прво је кроз Немачку преко Алпа у Рим и у Млетке ишао. Он је желео порушене развалине сјајне древности провидети. Затим удари морем у Француску. У Лијону и Паризу је радио, да се у свом занату дотера и боље усаврши; потом оде у Лондон, и ту је готово годину дана пробавио; после тог је мутио по холандским варошима; оде у Данску, преко Штокхолма у Петроград, а одавде у свој завичај.

Кад би у коју варош дошао де је што вредног видети било и кад би га нужда стегла да би му новац за даље путовање нестао; отишао би код ког столара да што заслужи. Недељом би се увек као и други учени људи показивао. Неколико класика свагда би га путем пратили. Чим у ком месту што заради, одма се даље кретао. Сваки га је мајстор радо задржавао да мало дуже остане; јер вештијег момка никад још имали нису, а учености његовој сви се дивилише. Многе лепушкате ћерке његових мајстора силом су тог чудноватог странца задржавале, па радо и весело би га за мајстора начиниле; јер Миливој беше фини младић; његове гараве очи пуне духа и жара; његова важност изгледаше нешто више од простих момака; понашање нешто необично, но ипак спрема себи равнима нешто уљудно и мило. У кратко сваки је овог чудноватог младића волио и миловао.

Тумарајући овамо онамо, сад је у Лијону, сад у Лондону био. У том путовању једно му девојче веома срце рани. Али се храбро отргао из тих заплета и увек се чувао да таковој страсти у шаке не падне; то је он увек сматрао новом рупом на рукаву. Он је само желео и хтео код куће поред свог другог оца господара Марића, било као сголар, или као адвокат, свој живот провести.

После дугог путовања стајао је Миливој онет пред кућом свог оца Марића. Већ три године како ни словца од њега добио није; а он је напротив редовно сваког трећег месеца свом добротвору писао и за свој скори долазак му јавио. Е, сад је тек питање: да ли је тај ваљани човек још жив? — Миливој као

крпа пребледи, кад га неко страни лице поздравиле и јави му, да је господар Марић кућу продао и пре годину дана ову варош оставио. Сад је снужено тумарао из једне улице у другу. „Бар да ми је отац само ту љубав учинио, те да ми је што о тој промени јавио? Но само напред! Ал куда то сам Бог зна.

Тако носећи свој пртљак на леђи оде у крчму да преноћи, а сутра дан обуће се у свечано руво и упути се банкеру Ковачићу, најбољем пријатељу господара Марића, да би од њега што за свог добротвора дознати могао.

Стари банкер га таким позна и с највећом радошћу га прими: „Слава Богу, господин доктору,“ повиче овај, „што Вас онет видим! Наш стари пријатељ је, као што знате у источну Инђију отпутовао. Он је код мене 200 талира за Вас оставио, које Вам је за Вашу опрему поклонио, па кад се кући вратите и себи место какво нађете да живити можете,“ — „Он је у источној Инђији?“ повиче Миливој, а очи му се суза препунише.

„Зар Ви то још не знате? — Овде у вароши једили су га са свију страна. Кнез га хтеде племенитим учинити, а он по свом обичају, пошале му диплому натраг, држећи да скаки човек у себи урођено племенство имаде, а да од туђе руке племенитим постати може, то никако не верује. Ето то је већ дало повода хрђавом мишлењу и задиркивању, па напоследку су га чисто и гонити почели. Већ су га за самовољу прогласили и сумњали су на њега да је у којекакве бунтовничке послове улетен био; сматрали су га за човека, који је рад с пуком договарати и с њиме се заједнички држати. Е, а затим је још свашта било. Доста да су сиротом човеку ни кривом ни дужном, готово рећи живот огорчали. Та Ви бар знате какав је он био — одвише добар и лаковеран. Њему су знатни капитали пропали и њему је врло жао било, да се сад тако стишнути мора. Напоследку је почео наново трговачке шпекулације водити; а ови му увек на пут стајаху. Једном дође к мени и рече ми да у источној Инђији још један знатан капитал имаде и да га је рад покренути. Моја одговарања ништа не помагаше. Штогод је имао овде, то је све или продао или поклањао, а ову своту, што је Вами наменуо, предао је мени да сачувам и затим отпутује. Од то доба ово је трећа већ година.“

Миливој је сасвим збуњен био. Да зна де би га сад у источној Инђији нашао, сместа би се за њим кренуо.

Али господин Ковачић друкчије не допусти, него Миливој мораде код њега у кући остати све догле, догод он свој план за будући живот не скроји. Миливој се готово већ одважио да столарски дућан отвори, но господин Ковачић га је од тог задржавао и одвраћао и световаше му да буде адвокат, те ће тако свету више користи допринети моћи.

С у д а ц.

После неколико недеља уђе господин Ковачић у миливојеву собу сасвим весело држећи у руци неки оглас. „Пријатељу!“ повиче овај: „Ви морате сад самном господину Иванићу ићи. Он тражи једног судца на свом добру. Има једно цело село; па сад баш таковог човека треба и тражи као што сте Ви. Он је мој добар пријатељ. Ево овде је стечај на то добро штампан. Плату у готовом новцу имаћете 700 форината, осим тога слободан стан, свеће и дрва; а покрај тога на сваки начин да ћете и узгредних поклона прилично имати. Па шта тражите више? Имате ли дакле вољу?”

Миливој слегне рамени.

„Али шта ту ваздан! Ајдмоте само господину доктору!“ продужи господин Ковачић даље. „Сад ми допустите да господар Марића код Вас заступам. „А ја Вам реко да је ово место за Вас баш како ваља!“

Миливој дакле седне с њим у кола; те обојица оду господину Иванићу.

Овај већ прилично у година али ваљан и доброердачан господин рекне Миливоју: „Ја истина да сам имао част познавати Вас, али мени је доста то, кад Вас је мој пријатељ Ковачић препоручио. Зато ћете само Ви и нико други ово место добити. Али Вас ипак имадем нешто рећи. Ја по налогу двора морам у Париз ићи, де ћу се на сваки начин више година морати задржавати. Зато Вами предајем моје добро и сву власт над њим. Тамо не ћете само као неки заступник бити, него ћете моју сопствену особу претстављати. Под вашом управом и власти и сам ће управитељ бити. Гледајте господине, да ми забатаљено добро онет процвати; јер становци су као и друга марва, лењи, сурови, сиротиња древна и глугови. Ја сам њиме само годину

дана господарио и управљао, али због послова нисам се могао једино с њима забављати и о њима сву бригу водити. Све је дакле пропало. Зато Вам остављем да с њима располажете како год знате и мислите да ће добро бити. Укратко своје право саступајте Ви. Новцем рачуне шалите сваке године моме пријатељу г. Ковачићу.

Миливој се хтеде извињавати, да се он у економији слабо разумева, али му то ништа не помаже. Оба старца су га благим речима молили. Господин Иванић мишљаше да му је плата мала, зато је повиси; све му је више и више нудио и напоследку му готово двапут онолико давао, колико је за плату одређено било. — Миливој се уједно и уплаши и обрадује. „Али“ напоследку проговори, „откад сам ја и чиме толико поверења код Вас стећи могао?“ Господар Иванић пружи прет на Ковачића па рекне: „Срце овога човека и моје, једно је само срце.“

Сад се ова ствар са свим сврши и по обичају се и писмено потврди. Али госп. Иванић још једну примедбу учини, на коју је врло много полагао. — „Сви,“ говораше он, „стоје под Вашом руком, само једна особа не, коју ја врло ценим и поштујем, чијем сам покојном супругу врло много дужан остао. Она је удовица неког свештеника, по имену Божић и врло је сирота. Све што има то јој је нека једна пензија од које и живи и то у Липовцу. А ја сам јој обећао догод узживи слободан стан, храну и послугу у мојој кући. Она ће дакле с Вами под једним кровом живети. Но верујте ми да је то једна од најпоштенијих жена. Ја се надам дакле а и уверен сам да ћете се с њоме моћи слагати.“

Миливоју ова примедба ништа противна не беше но шта више, сасвим је задовољан био, и радовао се што ће женску главу имати, која ће му својим мудрим саветима помагати да своју кућу што боље уредити и водити може.

Те исте недеље отпутује господин Иванић с Миливојем и Ковачићем у Липовац; покаже му све што му у дужност спада, али се дуже није задржавао од једног дана, и затим га остави с госпојом Божићком.

Друштво.

Господинова кућа, јер тако је сви називаху, врло је лепо лежала; у сред врта на једном брежуљку, а коњушаре и коморе с грдним дворинтем чинили је један велики

квадрат. Свуда је највећи ред владао; у господиновој кући је свуда највећа чистота и све је живо и весело. Најлепше собе биле су просте и спретно новом господину намештене. Ништа му не оскудеваше. И саму књижницу и један мали гласовир је ту био. Нигде нисам могао пращину видети; патос је као нов изгледао; јер госпођа Божићка је кућу, врт, подрум и све остало лепо држала и уређивала.

Она беше лепа али озбиљна жена од једно 40 година и изгледаше да је врло васпитана. Бледоћа њезина образа и миран поглед, која само у разговору нешто мало оживи, издаваху да је доста јадних и чемерних дана у свом животу запамтила. Који је год с њоме биво, сваког је као свог доброг познаника сматрала. Миливој кад се први дан с њоме састао чинило се као да га већ Бог зна одкад познаје. Таки га са станом и целим покућством упозна, каже му шта све слуге и служавке вреде — у кратко, она му све повери, што год у њен делогруг спадаше.

„С овом господом се да добро живети!“ мишљаше Миливој после неколико дана, кад се је као господар ове куће и о последњој примедби господина Иванића добро промислио, али се нешто и плашити почео.

„Вере ми с овом се господом врло добро живети даје!“ мишљаше он после неколико недеља, кад се је већ у Липовцу сасвим одомаћио. Јер он је сасвим неко поштовање према ње стекао; он без ње никако није могао бити, јер ју је увек требовао. Свагда се радовао кад год би с посла у јутру или у вече за сто седали — јер иначе су врло ретко заједно бивали. Тада је била она, господин надзорник и сеоски крчмарско његово друштво. Ту је сваки преповедио што је најбоље знао, надзорник о економији, а Миливој често о свом путовању. Али пријатност и достојанство духа госпође Божићке све је превазилазило.

(Наставиће се.)

„Мирови“ суд у Петрограду.

Прва седница.

Судија чита просбу г-ђе Кутузове (старатељке малог Андрије Кондратова), у којој стоји ово:

Првог Августа ове године играо се мали Андрија Кондратов по авлији у кући где седи молитељка. Ту га сретне мајстор Шпринг који седи у истој кући, — увати га за врат и

без икаква узрока избије дечка. Молитељка даје то на знање суду, и тражи да се Шпринг по закону казни. За сведоке има: ћака с универзитета г. Кипијана, кућњег управитеља Андрију Константина и девојку Емеловну. Вођење ове парнице молитељка је поверила г. Ткачеву, који је и суду на то предао формално пуномоћије.

После обичних питања о годинама овога дечка, где живе његови родитељи, — судија запита браниоца за нека објаснења. Шпринг изјави да је он у овој ствари невин зато: што је Андрија Кондратов играјући се у башти затворио баштена врата тако, да је ћерци његовој руку уштипуо и окрвавио; и да га је зато уватио за руку само толико да га одведе у башту те да му покаже шта је урадио. За потврду свога казивања позива се на сведоке: кућњег управитеља Ивана дадиљу Лизу.

Ткачев изјављује суду да сведоци које је молитељка у просби навела нису дошли, и за то моли да се суђење закаже други пут, кад ће се и сведоци позивима позвати. Судија почне испитивати сведоке Шпрингове.

Лиза сведочи да је она била на прозору и видела како је Шпринг уватио малог за руку и водио башти, говорећи му: „шта си урадио?“ а дете му рече: „ја нисам хтео.“ Даље она каже да није видела да је Шпринг тукао дете, нити да је чинио како насиље.

Ткачев. Како сте ви могли видети шта бива у башти?

Она одговори нешто нејасно. Суд позива Ивана да каже шта зна. Он вели да је чуо у авлији вику — ама ко је викао то незна. На ту вику изиђе из собе и види у башти г. Шпринга и дечка. Ту је била и кћи Шпрингова, на руци јој беше завој. Више ништа није видио, нити је кога било у башти. Мало затим вели, дошао је г. Кипијан, узео дечка за руку и одведе га кући... Ту је била и дадиља Јелисавета.

Ткачев. Ви сте били у башти, кад је г. Капијан дошао.

Иван. Био сам.

Ткачев. За што је узео дечка за руку и одвео га? Није он то ваљада учинио тек онако.

Иван. То ја не знам.

Ткачев. Да ли је г. Капијан ма шта зборио г. Шпрингу.

Иван. Нисам чуо.

Судије одлуче да се сведоци позивима позову, и замоле г. Ткачева да доведе и малог Андрију. Суђење је заказано 10. Септембра.

Бак Капијан као сведок покаже: да је девојка Емеловна звала његову куварицу, да иде на поље да види како туку дете.

Судија. Кажите оно што сте видели, а не оно што сте чули од других.

Капијани. На вику Емеловне ја сам изишао у авлију и пођем путем који води у башту. Тамо видим Шпринга, његову жену, ћер и дечка. Шпринг је држао дечка за руку. Рече ми (Шпринг) да га је тукао, ома није задовољан, хоће да зове полицију па да га још и апси. Ја му речем да ћемо се зато после разговарати, и одведем га. Уши у дечка беху црвене, имао је и масници на врату. Тужио ми се како га је Шпринг тукао.

Ткачев. Јесте ли на прагу куће видели управит. Ивана и Јелисавету? Капијан. Ја их нисам видео. Али сам се с Иваном разговарао, и он ми је казивао да онда није био у кући и по томе да није ништа ни видео.

Судија призове дечка, пита га колико му је година, где су му родитељи, и чиме се бави? Добивши на та питања одговор, судија каже дечку да прича како је то било. Дечко (од 13 година) причао је овако: Излазећи из баште ја сам брзо затворио врата иза којих је стајала ћер г. Шпринга, коју ја нисам видео. Отварајући врата ја сам јој случајно уштиную руку, на што је почела да плаче и отрча да се жали.

Ја сам и даље трчао по авлији, и мислио сам опет да уђем у башту, ал ме у авлији спрече г. Шпринг ухвати ме за врат и запита: „Шта си ти радио?“ Ја му кажем да нисам ништа радио, а он ми онда рече да сам његовој ћерци уштиную и окрвавио руку. У то дође г. Кип. и одведе ме.

Судија. Дакле тукао вас је господин Шпринг.

Дечко. Јест. Неколико пута ударио ме овде (показује где га ударио.)

Судија. Је ли вас болело?

Дечко. Није, није баш много.

Ткачев. А је ли вас вукао за уши?

Дечко. Јест и за уши ме вукао.

Ткачев. Јесте ли дотле били познати с ћерком г. Шпринга? Јесте ли се и пре свађали?

Дечко. Нигда се нисам свађао. Нисам био ни познат. Само тако ми се деца играшамо заједно.

Судија позове сведока управитеља Андрију Константина. И Кон-

стантин покаже да је видео како је Шпринг уватио дете једном руком за руку а другом за вратник. Овај сведок и то каже како је видео да га је Шпринг и за уши вукао. Шпринг је овога сведока шиљао да доведе жандара, и кад га је овај довео у башти већ није било никога.

Ткачев. Јесте ли видели на прагу ходника управ. Ивана и дадаљу Јалисавету?

Андрија. Ја их нисам видео.

Емеловна за тим показа, како је видела, да је Шпринг ово дете тукао гурајући га напред. Она рече да више ништа није видела нити даље што зна.

Судија окрене се Шпрингу. Овај тврђаше своје прво казивање говорећи, да он није дете тукао, већ га само за јаку ватао.

Судија. На њему је била кошула? Шпринг. Да, била је.

Ткачев. А што сте га ватали за јаку од кошуље.

Шпринг. Зато што није хтео да иде.

Судија. Куда?

Шпринг. у башту.

Ткачев. Зашто?

Шпринг. Зато што ми је ћер уштиную и окрвавио.

Ткачев. Па он је није видео, она је стајала иза врата.

Шпринг. Како иза врата? Та она је била на средини.

Ткачев. Како то на средини врата?

Шпринг. Па то је било у 11 сахата пре подне . . . Дакле могао је да види.

Ткачев. Ама кроз врата не може се видети ни у сред дана. (У публици уздржани смеј.)

Судија (окренувши се Ткачеву). И тако у чему ви кривити г. Шпринга?

Ткачев. Кривим га што је увредио Андрију и тукао га, а овај није дао никаква повода томе.

Судија то запише и да Ткачеву да потпише. После предлаже странама да се помире — ама бадава! Затим судија објављује решење судско које овако гласи: „Пошто сам свој дело довољно расмотрио, имајући у виду све околности, то налазим, да у дечку од 13 године не може бити развијен појам части, а кад је тако, онда не може бити ни суђења за увреду части, и по томе ова је одлука допешена: да се колачарски мајстор Василије Шпринг тужен за увреду нанешену малом Андрији — ослободи од суђења.

Публика се развије чудећи се. На ходнику чују се гласови: „Е па кад

је то тако онда значи да можемо свако дете по ћеру истући, јер сво гди по закону у њему није развијен појам части. С друге опет стране чује се: „Не суди се тако? . . .“

У новима једним што донеше ову судску белешку има један чланак посвећен баш овој одлуци судској. У томе чланку између осталог стоји и ово:

Г. судија оставио је на страну поступак г. Шпринга, и нашао је да „како у дечку од 13 година још није развијен појам о части, то не може бити суђење за његову част.“ Ми, вели се даље у том чланку, не ћемо да говоримо, да је ту била реч о боју, сљедователно о такој увреди, коју осећа сваки ко осећа бол; но ми би сами желели знати у каквом је нравеном кодексу или педагогијским књигама г. судија поцрпео то паметно убеђење: да дечко од 13 година не може имати појам о части, да тако исто и велика деца (људи) немају појма о својој дужности. Но ни једно ни друго не може бити опште правило. Ми се усуђујемо уверити судију, да педагогија баш на то иде, да још у школској скамији развије у деци чувство части и правде, јер људи у којима то чувство у детињству развијено није — постају после хрђави чланови друштва немајући ни појма о својим дужностима.

На сваки начин при таким случајима судија се може уздржати од сваких педагогијских правила. Јавно суђење, то је једно од најглавнијих срестава за васпитање, — оно развија у маси чувство правде. У судници беше и неколико дечака који дођоше да чују, како се друштвена власт понаша при увреди нанешеној њиховом другу. И какав је упечаток на њима био, кад судија рече: да у њих није развијен појам части? Како ли је било увређеноме? И не ће ли он себе држати за створење без икаквих права, и кога сваки по свом ћерфу може тући где га стигне? . . .“

Најзад кад судија даје право да се бије онај у коме пије развијен појам части, то га питамо: каким се знацима карактерише, те да се означи ко има части а ко не? Да ли треба зато имати: чин, друштвени положај или само узраст и ако узраст то какав? као и определити време кад треба да престане у човеку страх од батина.

— ја.